7 కళారాధన

"ఈ సమయంలో కోసలరావు ఉంటే ఎంత బావుండేది!"

చలిగాలికి కిటికీలూ తలుపులూ వేసుకుని కూచున్న మధ్యాన్నం అది. బయట తలుపుల్ని తట్టే గాలివాన. కాని గాలివాన కోసం కాదు కోసలరావు. అతని అవస్థ చెప్పుకుంటున్న జానకిరామయ్య కోసం.

"చేసుకున్న పిల్లల్ని వొల్లకపోవడం ఇప్పు డెంత ఎక్కువయిం దంటావు! ఎక్కడ చూసినా రెండో పెళ్ళి, లేకపోతే ఎవత్తెనో తెచ్చుకోడం పరిపాటి అయింది. పూర్వం సిగ్గుపడేవాళ్ళు, నలుగురూ ఏమంటారోనని. ఇప్పుడు అదీ పోయింది."

"పూర్వం భార్యనిగాక ఇంకో స్త్రీని ఉంచుకోడం చాలా పరిపాటిగా మర్యాదైన పనిగా ఉండేది. ఈ క్రిష్టియన్లు వొచ్చి ఏకపత్నీత్వం నాగరికతా లక్షణమని బోధించడంవల్ల ఆ అలవాటు పోయింది. అందుకని ఈ విపరీతా లన్నీ."

"మొగవాళ్ళే నేమిటి? ఆడవాళ్ళే చేసుకున్న మొగుళ్ళు పనికి రాదంటో ఉంటే! అదెందు కంటావు?"

"అది స్త్రీస్వాతంత్ర్య మోయ్!"

"మరి ఇక ఇంతే నంటావా?"

"కలియుగం మరి! అంతా ఇదివరకే రాసేశారుగా ఇలా జరుగుతుందని!"

"సరేలే. నా పిల్లకే జరగడ మెందుకు?" అని విలపించాడు జానకిరామయ్య.

"ఏ మంటాడు నీ అల్లుడు?" అన్నాడు ముసుకు లోంచి చప్పున బైటికి వొచ్చి అచ్యుతం.

"ఏమీ అనడు, అఖ్కర్లేదు తీసుకు పొమ్మన్నాడు."

"ఏదో కారణం ఉంటుంది, కోసలరావే ఉంటేనా ఈ సమయంలో!"

"ఏమైనాడు వాడు, ఆ కోసలరావు?"

"ఎప్పుడు ఎక్కడుంటాడో ఎవరు చెబుతారు! ఆ గాలి నడుగు."

"ఏమి టా కోసలరావు విశేషం? వలపు మందు లున్నాయా అతని దగ్గర?"

"కోసలరావు సంగతి నీకు తెలీనే తెలీదా ఏమిటి? ఒక్క వలపు మందు లేమిటి? తలుచుకుంటే నీకు తెలీకుండానే నీ తల తీసి గాడిద తలని తగిలిస్తాడు."

"పోనిద్దూ పాపం, వీడి తల గాడిదకి తగిలేస్తే అది ఏడ్చి పోతుంది. ఎందుకులే."

"ఆ కోసలరావు సంగతి చెపుదురూ?"

"మరి కాఫీ తెప్పించు, చెపుతాను."

కాఫీకి, ఫలహారానికి వంటింటోకి ఆర్డరు వెళ్ళిన తరవాత రాఘవయ్య చెప్పడం ప్రారంభించాడు.

"నాలుగేళ్ళయింది. నీ మాదిరి అవస్తే నాకు పట్టింది. చాలా మురిసి మురిసి చేశా నసుకో ఆ పెళ్ళి. మా అల్లుణ్ణెరుగుదురుగా, గోవర్ధన్. ఎంత అందం, ఎంత నాజూకో, మనసూ హృదయం కూడ అల్లాంటివి. అప్పటికే గొప్ప చిత్రకారు డని అతనికి ప్రఖ్యాతి వొచ్చింది. ఆస్తి, విద్య, ఏ లోపం లేదు.

ఇంకా ఏదో నేర్చుకుంటున్నా నని కలకత్తాలో వున్నాడు. వొచ్చి మద్రాసులో స్థిరపడతానని, అప్పటిదాకా అమ్మాయిని మాఇంటి దగ్గరే వుంచమన్నాడు. రెండేళ్ళయింది. నాలుగేళ్ళయింది. అ ఆ కలకత్తా నించి రాడు. ఉత్తరాలు రాస్తే ఏదో రాస్తాడు అదీ ఇదీ. ఆర్నెల్లు, ఏడాదీ ఆగమంటో. మనకో గొడవ వుందిగా: అత్తవారింటికి పంపకుండా ఆడపిల్లని అట్టి పెట్టుకుంటే, ఓ భూకంపాన్ని ఇంటో దాచుకున్నట్టు గోల చేస్తారు మనుషులు. అందుకని మనుషుల మాటలూ, ప్రశ్నలూ పడలేక అమ్మాయిని తీసుకుని కలకత్తాలో సరాసరి అతని ఇంటికి వెళ్ళాను. తలుపు తాళం వేసి వుంది. రాత్రి పదకొండు దాటేగాని రా దన్నారు. నానా తిప్పలు పడి, నేనూ మా పిల్లా, ఏదో హోటల్లో భోజనం చేసి, ఆ గుమ్మంలో పడి వున్నాం. రాత్రి పన్నెండయింది అతను వొచ్చేప్పటికి. రెండు రోజులు ఉన్నాను కలకత్తాలో. అతను పొద్దస్తమానం తన స్టూడియోకి వెళ్ళిపోయే వాడు. వేము వొచ్చాము అని ఆయినా ఇంటి దగ్గిర ఉండవచ్చే అను కున్నాను. కాని వాళ్ళు మన మోస్తరు మనుషులు కాదు. ఆర్టిష్టు కదా, వాళ్ళ పద్ధతులే వేరు అని సరిపుచ్చుకున్నాను. అతను మాత్రం "త్వరలో నేనే మద్రాసు వద్దా మనుకుంటున్నానే! తొందరపడి వచ్చారేం? ఈ గదులు నా వొక్కడికే తీసికొన్నాను. ఇక్కడ వంటకి దానికీ ఇబ్బంది" అన్నాడు. అంతే, అతను రోజల్లా వెళ్ళిపోతే ఒక్కత్తే అమ్మాయి యెట్లా ఉంటుందా అనిపించింది. కాని అది ఫరవాలే దంది. నేను వొచ్చేశాను. తరవాత ఇరవై రోజుల్లో అది కూడా కలకత్తానించి యింటికి వచ్చేసింది మాట్లాడకుండా తాను యింటికి వెడతానంటే, అతను రైలు యెక్కించేశాట్ట. నే నావూళ్ళో ఉండేటప్పుడే అనిపించింది, కొత్తగా భార్య కాపరానికి వొస్తే అతని మొహాన ఏ సంతోషమూ కనిపించలేదే అని. కాని ఆర్టిష్టులు అంతే గామోసు. మనకేం తెలుసు? మనం మామూలు రకం మనుషుల మైతిమి అని వూరుకున్నాను. ఎందుకు వొచ్చావే అంటే

తన కక్కడ ఏం తోచలే దంటుంది. మొగుడితో తోచలేదని అంటే ఎట్లా సాగుతుంది? పోనీ రాత్రులు పన్నెండింటికి వొస్తాడా, అప్పు డైనా వొచ్చి పడుకోట్ట. పక్క దగ్గిర టెలిఫోనులోంచి ఎవరితోనో మాట్లాడుతో వుంటాట్ట. నిద్ర లేవగానే మళ్ళీ టెలిఫోనులో మాట్లాడ తాట్ట ఇట్లా టెలిఫోనులో మాట్టాడుతోనే వెళ్ళిపోతాట్ట. మా అమ్మాయి అక్కడ తన కోసం ఉందని గుర్తే లేదుట. అంతే కాదు. అసలు ఏమీ లేదుట. కన్యగా వెళ్ళిన మా అమ్మాయి కన్యగానే తిరిగి వొచ్చింది ఇంటికి. ఏం చెయ్యం? అతనికి ఏమని రాయం? పోనీ మాట్లాడదా మంటే, అతని తరపున పెద్దవాళ్ళెవరూ లేరు. ఇంకేం చేస్తాం? మనకో తృప్తి ఉందిగా ఈ దేశంలో. దాని ఖర్మం, అది చేసుకున్న సుకృతం అని సమాధానం చెప్పుకున్నాను. కాని నా భార్య ఊరుకోలేదు. ఊరుకునే రకం మనిషి కాదు. చాకలి జీతం ఎక్కువ కావా లంటాడా, నేను 'అవును, అన్నీ ప్రియమైనాయి. ఎక్కువియ్యకపోతే బతుకుతారా?' అంటాను. కాని ఆమె వేసు కుంటుంది తగాదా. 'ఊరుకో' అసలు పోతా' డంటాను. కాని వినదు. ఆ తగాదా ఆగి, ఆ చాకలి అడ్డమైన తిట్లూ తిని ఆ జీతానికే ఉతుకు తాడు. 'ఇంకేం లాభంలేదు. గేదె వొట్టిపోయింది. పాలు కొనుక్కుం దాం' అంటాను 'ఎందు కియ్యదు, రోజుకు రూపాయి మేత మేస్తే?' అంటుంది. ఆ గేదె ఇంకో నెల పాలిస్తుంది. ఆమె గట్టిగా తలచు కుని తగాదా పెట్టిందంటే, ఆకాశం బెదిరి వాన కురుస్తుం దను కుంటాను. అమ్మాయి తిరిగి వొచ్చిందంటే ఆమె ఊరుకోలేదు. 'ఏమిటో ఈ సంగతి కనుక్కుందాం' అని నన్నూ అమ్మాయినీ తీసుకుని కలకత్తా బైలుదేరింది.

ఎవరో ఎప్పుడూ విని ఎరగని బంధువుల్ని కలకత్తాలో కని పెట్టి, వాళ్ళ ఇంటో మమ్మల్ని దింపింది. వీళ్ళెవరా, ఏ బంధువులా అని చూశారు మొదట్లో వాళ్ళు. కాని ఆమె మాటలవల్ల చాలా ఆప్త

లైనారు సాయంత్రం లోపల. వాళ్ళచేతే అరాలు తీయించింది, మా అల్లుడిగారి సంగతి. చివరికి తేలిన విషయం ఇది:

ఆ వూళ్లో ఒక ఆంధ్ర వనిత వుంది. ఆమె పేరు సవితాదేవి. ఆమె ఒక నాట్యకళాశాల స్థాపించింది బెంగాలీ విద్యార్థినులకి. తెలుగు పిల్లలు కూడా వున్నారు. వాళ్ళు ఆమె ఇంటోనే వుంటారు. చాలా ప్రసిద్ధిలోవుంది ఆ కళాశాల. ఆమెఅందమైనది. గుణవతి. పెద్దచదువులు చదివింది. ఆమెకి ఓ భర్తా వున్నాట్ట. ఆ ఇంటో ఆమెతోనే ఉంటాట్ట. కాని అతని సంగతి యెవరికీ తెలీదు. అత నెవరో గుర్తించను కూడా లేదు. ఆమె యిల్లు నాట్యకళాశాలే కాదు. కళారాధకుల కందరికీ అది ఒక ఆలయం. ఆమె దేవి. మా అల్లుడు ఆ దేవాలయంలో ప్రధాన పూజారి. ఇతని స్టూడియో కూడా ఆమె మందిరంలోనే. అక్కడ కొందరు విద్యార్థినులకి పెయింటింగు నేర్పుతున్నాడట. ఆ సవితాదేవి అంటే మా అల్లుడికి, స్త్రీలలో అత్యున్నతమైన స్త్రీ. కళా స్వరూపిణి, ఆరాధ్యదేవత. ఆమె తప్ప ఇంక ప్రపంచం అతనికి లేదు. ఆమెనే అనేక చిత్రాలలో ఆదర్శం చేసుకుని, చిత్రించి అమితమైన ఖ్యాతి గడించాడు.

కాని ఇంతకీ ఆమె నిష్కళంక చరిత్ర. ఆ భర్త హస్తాలైనా ఆమెను కామంతో స్పృశించాయో లేదో నని అనుమానమే. అశ్లీలం, కామం, పురుషవాంఛ-ఇట్లాంటివి ఆమె ఆలయానికి రెండు మైళ్ళ దూరంలో తాత్కాలికంగానైనా తొంగి చూడటానికి వీల్లేదు. ఎంతో మంచి మహవీయులైన పురుషులంతా దిన దినమూ ఆ ఆలయానికి హారతు లర్పిస్తున్నా, ఆమె వీటన్నింటికీ అతీతురాలు—ఆమె ప్రబల విరోధులైనా, ఆమెను గురించి రహస్యంగానైనా అపోహ పడడానికి వీలు లేదు. తెల్లారింది మొదలు పడక సమయం వరకు ఆమె చుట్టూ వంద జనం వుంటారు, విద్యార్థులు, పరిచారికలు, మిత్రులు. ఆమెకు ఏకాంతమనేదే లేదు: రాత్రి పదకొండు కొట్టిందా, భర్తతో సహా, మా అల్లుడితో సహా అందరూ వెళ్ళిపోవలసిందే. ఈ కళానిలయాధిష్ఠా దేవతకు మా అల్లుణ్ణి చూస్తే అమితమైన స్నేహం

వాత్సల్యం, ఇష్టం, అనురాగం. అతని కామె ఒక సోదరి. తల్లి. దేవత. అంతేకాని ఆమె ముందు ఎవరూ 'ప్రేమ' అని ఏ విషయంలో కూడా ఉచ్చరించడానికి వీల్లేదు.''

"అదీ చరిత్ర. బాగానే వుంది. కాని ఈ ప్రోగ్రాంలో మా అమ్మాయికి స్థానం లేదన్న సంగతి చాలా విదిత మయింది. పోసీ రాత్రి పదకొండు తరవాత, తన భార్యని ఆదరించ కూడదా అంటే, సంగతుల్నిబట్టి అతను నిద్రావస్థలో కూడా ఆమె సహస్రనామార్చ లోనే తత్పరు డైనట్లు కనబడుతుంది.

అతన్ని కలుసుకున్నాం. అతని ముందు నా భార్య తన జీవితంలో ప్రథమ అపజయాన్ని అంగీకరించింది. 'తన కళ, తనపని' అంటాడు యెంతసేపూ.

సవితాదేవి పూపెత్తె లేదు.

మరి 'యెందుకు పెళ్ళి చేసుకున్నా'వని అదమాయించింది నా భార్య.

'తప్పే' నన్నాడు.

'ఇంతేనా' అంటే మాట్లాడడు.

'ఈ అమ్మాయినేం చేసుకోను?' అంటే—

'మీ యిష్టం. ఇక్కడ వుంటే నా కభ్యతరం లేదు. ఎందరు భర్తలు పొద్దస్తమానం తమ ఉద్యోగాలలో అర్ధ రాత్రుల వరకూ ఉండిపోవడం లేదు? క్లబ్బులనించి అర్ధరాత్రికేగదా ఇళ్ల చేరుకునేది?' అన్నాడు.

చివరికి తెగించి నా భార్య "మరి అప్పుడైనా అర్ధ రాత్రికైనా ఇది నీకు కనపడితే కద!" అంది.

"కనపడకేం?"

"లాభ మేముంది?"

"కాని ఏం లాభం?"

"ఏం మాట్లాడివుట!"

"ఇంకా కొత్తకద?"

కాని అతని అయిష్టం కనపడుతోనే వుంది. ఇంక రెండే విధాలు. మా అమ్మాయిని కూడా ఆ ఆలయంలో నన్నా చేర్చాలి. లేక అతని ఇంటి దగ్గిర దాని గతికి దాన్ని వొదలనన్నా వొదలాలి. కాని దేనికీ సమ్మతించలేదు మా అమ్మాయి. అది మితభాషిణి. కాని చాలా తెలివి గలది.

"ఏం తోచకుండా ఈ ఇంటో పడివుండే కంటే. హాయిగా ఇంటి దగ్గరే ఉంటే నేం?" అని అడిగింది.

"కాని - లోకులమ్మా!" అని ఏడ్చాను.

"లోకులకు నన్ను బలి ఇస్తారా? సరేలే. వెళ్ళండి. మీకు అపకీర్తి లేదు లెండి. కాని మళ్ళీ నన్ను చూస్తామని ఆశ పెట్టుకోకండి" అంది.

ఈ పెళ్ళి అనేది క్రమంగా ఎంత రోత అయిన వ్యవహార మైపోతోం దంటారు? వాళ్ళకి వాళ్ళు పెళ్ళిళ్ళు చేసుకుంటే, ఏదో దాని ఫలితాలు వాళ్లు అనుభవిస్తారు. మహా ఏదో అంతా తెలిసినవాళ్ళ మల్లే, తల్లి తండ్రులం, వాళ్ళకి ఓ మొగుణ్ణి వెతికి తెచ్చి, కట్నా లిచ్చి కట్ట పెట్టింతరవాత, వాడు చచ్చినా. పిల్లని వొదిలినా, "ఏం చేశావు నా బ్రతుకు?" అన్నట్టు వాళ్ళ కళ్ళు మన వంక చూస్తున్నట్టే వుంటాయి.

గతిలేక, ఆడపిల్ల తలిదండ్రుల మైనందుకు విధినీ హిందూ దేశాన్నీ, ఋషుల్నీ, ఆచారాల్నీ తిట్టుకుంటో సవితాదేవిగారినే ఆశ్ర యించబోయినాము. ఆమె మందిరం సాక్షాత్తు సరస్వతీ నిలయ మనుకో. ముందు మా కసలు ప్రవేశం ఎంత కష్టమయిం దంటావు! సంగీతాలు, నాట్యాలు, చర్చలు, రంగు రంగు చీరెలు, సుగంధాలు.... మా అల్లుడేమిటి, వీలైతే నేనూ ఓ పూజారినై ఉండిపోనా అక్కడ అనిపించింది. కాని ఓ పట్టాన ఆమె దర్శనం అయితేనా? అయింతర వాత కూడా ఏ కాంతంగా అమలు పడితేనా? చివరికెట్లానైతేనేం

సాయంత్రానికి సాధించాం. మా అల్లుడు ఏదో పటం గీస్తున్నాట్ట! తన స్టూడియోలో, కొంత మంది విద్యార్థినుల సహాయంతో.

కనపడ్డ తర్వాత మమ్మల్ని చాలా మర్యాద చేసింది. మమ్మల్నేమిటి, ఎవరినన్నా చేస్తుంది. కుశలప్రశ్నలు వేసి అన్నీ కనుక్కుంది. ఒక గంటని గావును నొక్కింది. దాంలోంచి ఒక సంగీత స్వరం దూరంగా వినపడ్డది.

త్వరలో ఇద్దరు సేవకులో, విద్యార్థినులో - అమ్మాయిలు, చాలా అలంకారమైన పళ్లాలలో ఫలహారాలూ, టీ, తీసుకుని వొస్తున్నారు, వినపడే ఒక పాటకి పళ్లాలతో సహా నాట్యం చేస్తో. అక్కడ పాటలు తప్ప మాటలు వుండవు. నాట్యం తప్ప నడక వుండ దన్నమాట. చాలా చుట్లు తిరిగి, చివరికి బల్లదగ్గిర కొన్ని వొంకర్లు తిరిగి పళ్ళాల్ని బల్ల మీద పెట్టి వెనక్కి నాట్యం చేస్తో కళ్ళు తిప్పుతో నిష్క్రమించారు. ఆ ఫలహారాలన్నీ చాలా రంగు రంగులుగా, అనేక సుందరాకారాలలో చేశారు. కాని ఎన్ని తిన్నా బుగ్గనిండా రావు. ఉత్తగాలి. టీ చాలా అందమైన కప్పుల్లో ఉంది. కాని ఉగ్గు గిన్నెలంత వున్నాయి ఆ కప్పులు. టీని ఒక్కొక్క చుక్క నాలిక మీదికి అందంగా పోనిస్తో ఆమె—

"మీరు ధనవంతులే ననుకుంటాను?" అంది.

"ఏం ధనం లెండి........"

"నెలకు ఐదువందలు తీసుకుంటాను."

"ఈయన అట్లాంటివారు కారండి" అంది నా భార్య.

బల్లకింద దాని కాలు నొక్కాను.

"నేర్చుకునే ముందు మీ అమ్మాయికి కొన్ని టెస్టులు పెట్టాలి."

"అది ఆ టెస్టులు ఈవదు. నేను తిననీను" అంది నా భార్య ఖచ్చితంగా.

మళ్ళీ కాలుద్వారా దాని నోరు నొక్కాను.

"అది కాదు. మే మో........"

"ఏది కాదు? మీ అమ్మాయిని ఇక్కడ చేర్చాలని కాదా మీరు వొచ్చింది? ఐతే ఎందుకొచ్చారు? టైమ్ వేస్ట్" అని లేచింది ఆమె.

"మే మో విషయమై........"

"విషయాలు ప్రస్తావించడానికి నాకు వ్యవధి లేదు" అని ఆమె మళ్ళీ ఇంకో నొక్కు నొక్కింది గంటని, ఇంకోవిధంగా శబ్దమయ్యేట్టు.

నృత్యం చేసుకుంటో పువ్వులు చల్లుకుంటో వొస్తున్నారు ఇద్దరు యువతులు, మమ్మల్ని బైటికి పంపించడానికి. నేను లేచాను, మర్యాదగా వెడితే మంచిదని. కాని నా భార్య లేచి తలుపుకి అడ్డంగా వాళ్ళని రానీకుండా చేతులు జాచి నిలబడి ప్రారంభించింది: "ఏమి టనుకుంటున్నావు? ఈ కోతి వేషాల్ని చూసి నేను మోసపోతా ననుకున్నావా, దడుసుకుంటా ననుకున్నావా? నువ్వేం ఆడదానివి కావటే? వీళ్ళందరూ ఆడవాళ్ళేనా? ఇట్లా వంకర తిరుగుతో వీళ్ళ మొగుళ్ళతో ఏం కాపరాలు చేస్తారు? ఇదుగో విను. అదంతా నా కెందుకు గాని, నా అల్లుడి జోక్యం నీ కెందుకు? పొద్దస్తమానం నీ సేవ చెయ్యడమేనా అతని పని? ఎటువంటి శుభ్రమైన మనిషిని ఏ స్థితికి తీసుకొచ్చావు! అయిందేమో అయింది. ఇఖనన్నా వొదులుతావా లేదా?"

ఆ సవితాదేవి తెల్లబోయి చూస్తోంది. ఆ మాటలు ఆమెకి అర్థం అయినట్టు లేదు.

"మీ అల్లు డేమిటి? ఎవరు?" అంది.

"గోవర్ధన్. నీకు అత నెందుకు? పెళ్ళి చేసుకున్న పెళ్ళాన్ని వొదిలించి, నీ వెంట తిప్పుకుంటున్నావా? ఇది పరాయి దేశమై పోయింది. కాని తెలుగు దేశమే ఐతేనా, నలుగురిలో నీ మొహం ఈడిపిద్దును."

"మీరేదో చాలా అసందర్భంలో వున్నారు. ఆయన్ని ఎవరు వుంచా రిక్కడ?" అంది ఆమె శాంతంగా.

"ఉంచకపోతే యెందుకు వుంటాడు! నువ్వేవ త్తవని భార్యవా అక్కవా, నీ దగ్గిర ఎందుకు వుంటాడు........?"

చాలా శ్రుతి మించుతోంది. కార్యం చెడిపోతుంది సరికదా,

అసలు ఆ మాటలు చాలా అన్యాయ మనిపించాయి నాకు. చప్పున భర్త వీటోని వుపయోగించి నా భార్యని శాంతింప చేశాను.

"గోవర్ధన్‌ని పిలు" అంది సవితాదేవి. నోళ్ళు వేళ్ళాడేసి, నర్తన మరిచి, మా ఆవిడ డాన్సు చూస్తో నిలబడ్డ పిల్లల్ని. నృత్యం చేసుకుంటో, పాట పాడుకుంటో వెళ్ళిపోయినారు వాళ్ళు.

"ఇదేమిటండీ, ఆయన ఇక్కడ ఓ ఉద్యోగి" అంది మళ్ళీ సవితాదేవి.

"ఏం జీత మిస్తున్నావు?"

"జీతం లేదు. గౌరవోద్యోగి,"

"ఏమిటా ఉద్యోగం, నీ వెంట తిరిగే వుద్యోగం. ఈ ఉద్యోగాలలో ఏ జీతం ముడుతో వుంటుందో నాకు తెలీకపోలేదు. నీ మొగుడితో నువ్వు సరిగా కాపరం చెయ్యి, లేకపోతే, ఇంకోడితో చెయ్యి నా అల్లుణ్ని వొదిలెయ్యి."

"ఇంక నేను సహించను, సరిగా బయటికి నడుస్తారా, లేకపోతే దర్వానుచేత గెంటించనా?"

"గెంటిస్తావా? నన్ను గెంటిస్తావా? నిన్ను ఈ దేశంలోంచి గెంటిస్తాను. పద-గెంటించు. ఏ మాత్రం...."

ఇంతలో గోవర్ధన్ వొస్తున్నాడు. అతని రెండు వేపులా ఇద్దరు కన్యలు ఆహ్వాన నృత్యం చూపుతో తీసుకొస్తున్నారు. చాలా తీరుబడిగా మహారాజులాగు వొస్తున్న వాడల్లా అత్త కంఠం విని చప్పున పరిగెత్తుకొచ్చాడు మా వేపు. నృత్యానికి మధ్యనున్న ఆధారం పోయేప్పటికి, గాలిలో కాసేపు చేతు లాడించి నుంచుని పోయినారు ఆ కన్యలు.

లోపలికి వొచ్చి, "ఏమిటి? ఇదేమిటి?" అంటున్నాడు గోవర్ధన్.

"వీళ్ళు........" అని పాపం మాట తెమల్చుకోలేక పోయింది సవితాదేవి.

"ఎందుకు ఇక్కడికి వొచ్చారు? ఇంటికి రండి మాట్లాడదాము."

"ఆ మాటలై నాయిగా, నా మొహం, మాట్టాడేదేమిటి? ఇదిగో చూడవోయ్. కళ అని, బొళ అని, పెళ్ళాన్ని వొదిలేసి, వీళ్ళ కొంగుల్లో ఆడుకుందా మనుకున్నావు గావును. ఏదో చాలా పనిమీద ఉన్నావని, పిల్లని ఇంటిదగ్గిర పెట్టుకు కూచున్నాను, ఇన్నాళ్ళూ. ఇదా నీ పని! నీ పనీ, దీని పనీ పట్టిస్తాను" అని లేచింది మా ఆవిడ ఉగ్రురాలై పోయి. ఆమెని చూడ్డానికి నాకే భయమేసింది. ఈ ఆర్టిస్టులందరూ సాత్వికులు, అట్లానే మా అల్లుడునూ. అత్త రౌద్రాన్ని పటంకింద గియ్యగలడుగాని, ఆ రౌద్రానికి ఎదురు నిలవలేనంత సుకుమారి. ఎక్కడో తప్ప, సాధారణంగా యీ ఆర్టిస్టుల వ్యవహార మంతా పువ్వులతోనూ, దూదిమబ్బులతోనూ, తేట నీటితోనూ, చిన్న చిన్న పిట్టలతోనూ, మందహాసాలతోటే గాని, నిజమైన జీవితంలో ఓ చీపురు కట్టకి ఎవరూ జవాబు చెప్పలేరు. కోడిపిల్ల వాళ్ళని అర మైలు దూరం తరుముతుంది.

పాపం, నా భార్య ధాటికి సవితాదేవి మూర్ఛ పోయింది. మా అల్లుడు పన్నీరు తెమ్మన్నాడు ఆ పిల్లల్ని. వాళ్ళు చప్పున తెలివి తెచ్చుకుని, పన్నీరు పాట పాడుతో వెనక్కి నృత్యం చేస్తో కదులుతున్నారు. విధిలేక మా అల్లుడే పరుగున వెళ్ళి పన్నీరు తెచ్చి చల్లి ఆమెని కూచోబెట్టాడు.

"సవితా, నువ్వు వెళ్ళి పడుకో. నేను...."

"నీ వెనకనే నేనూ వొస్తా...." అని వెక్కిరింపుగా పూర్తి చేసింది నా భార్య.

అతను నావంకతిరిగి "ఏమిటీ మాటలు? కొంచెం వూరుకోబెట్ట లేరా?" అన్నాడు.

"నువ్వు కొంచెం వూరుకో. అతన్ని మాటాడ నీ" అన్నాను నా భార్యతో.

"మీరు నమ్మాలి నా మాట. ఆ విధమైన ఆరోపణ వల్ల నాకు కాదు, మీరు ఆమెకి చాలా అన్యాయం చేస్తున్నారు. నమ్మండి నా మాట" అన్నాడు.

అతనిమాటల్లో నిజంవుందనే అనిపించింది నాకు మాత్రం.

"అది సరే. మా అమ్మాయి సంగతి ఏమిటని? అదీ మాకు పట్టిన గొడవ."

"గోవర్ధన్ గొప్ప ఆర్టిష్టు. మీరు. అతన్ని ఆ విధంగా చూడాలి గాని, మామూలు అల్లుడిలాగు మాట్లాడితే ఎక్కడా మన మాటలకి పొందిక కుదరదు" అన్నది నీరసంగా సవితాదేవి.

నా భార్య జవాబుని ఆపి నేను, "ఆర్టిష్టులకి ఇల్లూ వాకిలీ, పిల్లా జల్లా ఉండడానికి వీల్లేదా?" అన్నాను.

"కాని అతను సామాన్యమైన ఆర్టిష్టు కాడు. అతని జీవితం కళకి అంకితమైపోయింది."

"కళ అంటే మీరేనా?" అంది చటుక్కున నాభార్య.

"ఏమిటీ? తన వూళ్ళో, మావూళ్లో ఎక్కడైనా చిత్రాలు రాయవచ్చునే!" అన్నాను.

"ఇక్కడి వాతావరణం అతనికి చాలా అనుకూలం."

"సరే లెండి. రాత్రిం బగళ్లు కళే! చిత్రాలు రాసే వాళ్ళందరూ ఇలాంటి వాతావరణాల్నే పట్టుకుంటారా?" అన్నాను.

చిక్కించించి తప్పించుకుని మా ఆవిడ "సీ వాతావరణ మేనా? నువ్వుంటేగాని, నీతో...." అంటోంది.

"ఆగండి మాటాడకండి" అన్నాడు గోవర్ధన్.

"పోనీ ఆర్టిష్టులు భోజనం చేస్తారా, అందరిమల్లే?"

"అదీ ముఖ్యంకాదు. ఏదో ఏ వేళకో..."

"అలా ఏదో ఎప్పుడో తినే తయారవుతున్నారు ఎందుకనక్కల్లాగు. సరిగా వేళకి వొండుకు తింటే కళ రాదా? భోజనం చేస్తారు కదా! ఇంక ఎటువొచ్చీ పడకలేనా? భార్య కాకుండా వుంటేసరి కళేనన్న మాట!" అంది నా భార్య.

"నా మాట నమ్మండి. అతను నా తమ్ముడు. నన్ను అక్కా అని పిలుస్తాడు, మీ మలినమైన...."

నా భార్య విరగబడి నవ్వి "అది కూడానా?" అంది.

"భార్య కళకి ఆటంక మంటారా?" అన్నాను, నా భార్య నవ్వును ఆపడానికి.

"కళకి ఓ అక్క ఉండాలా?...."

"అవును. భార్య ఆటంకమే. ఇల్లూ, సంసారమూ. పిల్లలూ, జబ్బులూ, చీదరా-అన్నీ కళని చంపేస్తాయి" అంది సవితాదేవి.

"భార్యతో కాపరం చేస్తే ఆటంకమూనూ, అక్కతో చేస్తే..."

గోవర్ధన్ లేచాడు, "ఇంక మీరు వెళ్ళడం మంచిది"అన్నాడు కఠినంగా.

"ఇంతకీ ఏమంటారు?"

"ఏమీ అనను. మీ అమ్మాయిని ఎవరూ నిరాకరించటంలేదు. ఉండనియ్యండి. కాని ఆమె అతనికి భారం కాకూడదు. ఇట్లాంటి గొప్ప ఆర్టిష్టు మామూలు సంసారి ఐపోతే లోకానికే గొప్ప నష్టం" అంది సవితాదేవి.

"రాత్రులు పెళ్ళాం పక్కన పడుకుని కూడా టెలిఫోనులోంచి అక్కతో సరసా లాడుతోవుంటే ఇంక ఆ భార్య ఎందుకు?"

"అతని జీవితం కళకి అంకితమై పోయింది. అటువంటి బోరన్ ఆర్టిస్టుకి మీరు మీ పిల్లని పెళ్ళి చెయ్యడం చాలా తప్పు చేశారు."

"అల్లాంటి బోరన్ ఆర్టిస్టు మా అమ్మాయిని పెళ్ళి చేసుకోవ డంలో ఏమీ తప్పులేదా? పైగా పెళ్ళి చేసుకున్నందుకు పదివేలు ఖర్చు చేసి ఏదో కళాక్షేత్రమట - దాంటో నాలుగేళ్ళు చదివించాం" అన్నాను.

"అవును. అల్లాంటి ఆర్టిస్టుకి సహాయం చేసే అదృష్టం కలిగి నందుకు మీరు గర్వపడాలి."

"ఇంటికి వెళ్ళి తీరికగా గర్వపడతాం లెండి, ఇప్పుడు మా పిల్లగతి ఏమిటి?"

"ఏముంది? తన జీవితాన్ని గోవర్ధన్‌కి అంకితం చేసెయ్యమనండి. గొప్ప పతివ్రతలు అంతే కద;"

"మా అమ్మాయి జీవితం అతనికి అంకితమా? అతని జీవితం మీకు అంకితమా? మా వూర్లై పోతేనా, ఈ జీవితాన్ని పెంటకుప్పకి అంకితం చేద్దును. ఇంతేనా నువ్వనేది?" అంది నా భార్య.

"ఎందుకు ఊరికే ఘర్షణ పెంచుకుంటారు? నా అభిప్రాయం ఇదివరకే చెప్పాను. రా, సవితా!" అని ఆమెని బుజంమీద చెయ్యేసి తీసుకు వెళ్ళిపోయినాడు మా అల్లుడు.

అదీ, నా భార్య పొందిన పరాజయం.

వొచ్చేశాం మా ఊరు.

అటు తరువాత రెండేళ్ళకి గావును కోసలరావు వొచ్చాడు మా ఇంటికి. కోసలరావు ఇంటికి వొచ్చాడంటే-ఆ ఇంటి యజమానితోనే కాదు, ఇంటి పిల్లితో కూడా పరిచయం చేసుకుంటాడు, వాడు ఉన్న మూడు గంటల్లో. అతను వెళ్ళిన మూడు నెలలదాకా వెతుక్కుంటూనే వుంటాం అతను వెళ్ళిపోయినాడని. అదొక అవతారమో, అసాధారణ జాతకమో మరి! వొచ్చిన అయిదు నిమిషాలకే మా అమ్మాయితో బాతాఖానీ వేశాడు. అది అల్లిన కుట్లు చూశాడు. రెండు పాటలు పాడించాడు. తనకంటె గొప్పవాడు అని ఎవరినన్నా నా భార్య అంగీకరించిందంటే అతనే కోసలరావు! వెంటనే ప్రారంభించింది. అతని దగ్గిర తన హృదయ బాధ. ఆమె వాక్ప్రవాహాన్ని అరికట్టగలవాడు కూడా అతనొక్కడే. అప్పటి కా ప్రకరణ ఆపి, భోజన మయ్యాక, తాంబూలం వేసుకునేటప్పటికి వాయిదా వేయించాను కష్టం మీద. మధ్యాన్నం యీజీచెయిర్లో పడుకుని, నా భార్య వాగ్భగీరథికి ఆనకట్ట తలుపుల ఎత్తించేశాము. కోసలరావు మా అమ్మాయి సంగతి, అత్తవారింటి సంగతి అడుగుతున్నాడో లేదో-ఇంతలో లోపల్నుంచి వొచ్చింది నా భార్య.

"అల్లుడు! ఇంకేం అల్లుడు నాయనా!" అంది.

"ఏమిటి? ఏమైనా దేముటి?" అన్నాడు కోసలరావు కుర్చీలో దిగ్గున లేచి కూచుని.

"కళకి అంకితమైపోయినాడు."

"అదేమిటి?"

"కళకో, కళావతికో అంకితమై పోయినాడు. అట్లాంటి వాళ్ళకి భార్యలు అనవసరమట?"

"ఏ వూళ్ళో?"

కలకత్తాలో.

"కలకత్తాలోనా? కళకా?....కొంపతీసి ఆ సవితకి కాదు కదా?"

"సరిగా కనుక్కున్నారు."

"అట్లాగా? సవితకి అంకితమైతే ఊడతియ్యడం కష్టమే."

"మీకు తెలుసునా ఆమె?"

"తెలీకేం? వాళ్ళది రాజోలే. పెళ్లి కూడా మామూలుగానే అయ్యింది. పెళ్ళికి వెళ్ళాను కూడా నేను........కాని, ఇప్పుడు తెలుగు మాట్లాడదు ఆ అమ్మాయి. తెలుగుదేశం వొదిలి, చాలా ఉన్నత దశకి వొచ్చింది. మీ అల్లుడూ ఆమా కాపరం పెట్టారా?"

"ఎబ్బే-లేదు, అట్లాంటి మాట ఆ మందిరంలో ఉచ్చరించ కూడదట."

"మీరేం ప్రయత్నాలు చేశారు?"

"ఏం చేశాం? ఇది ఆమెను పట్టుకుని నానా మాటలు అంది, అనవలసినవన్నీ."

"అంతేనా? అదేం లాభం లేదు. పైగా ఆమెకు చాలా గొప్ప వాళ్ళ మద్దత్తు వుంది. ఆమె భారతీయ కళని ఉద్ధరిస్తోందని గొప్ప పద వుల్లో ఉన్న చాలామంది గొప్పవారి నమ్మకం."

"ఇంక ఇంతేనంటారా మీరూ? మీ మీద గంపెడాస పెట్టుకున్నాం."

"ప్రయత్నం చేద్దాం. ఫలించినా, మీ అమ్మాయి అతనితో కాపరం చేసేందుకు ఓ రెండుమూడేళ్ళు పట్టవచ్చు."

"రెండు మూడేళ్ళ!"

"చెప్పలేను అప్పుడే. అసలు సంగతులు నాకు స్పష్టంగా తెలీవు. తెలిసే అవసరం పుట్టలేదు....పదవోయ్, బయలుదేరు."

"ఎక్కడికి?"

"కలకత్తాకి."

"ఏం లాభంలేదయ్యా. అన్నీ చూశాం."

కాని నా భార్య ఊరుకోలేదు. సామాను సద్ది నన్ను ఇంట్లోంచి బయటికి గెంటింది. బండీ ఎక్కినప్పటినుంచి నాచార్జి కోసలరావే తీసుకున్నాడు. నా డబ్బూ అతనే తీసుకున్నాడు. ఏ టిక్కెట్టు కొన్నాడో ఎవరితోనో మాట్లాడి ఫస్టుక్లాసులో ఎక్కి నిద్రపోయినాము కలకత్తాలో ఓ కారెక్కించి ఎవరో బెంగాలీల ఇంట్లో దించాడు నన్ను. ఆ బెంగాలీల వంటింట్లో చేరి వాళ్ళచేత తెలుగు వంట చేయించాడు. భోజనమయింతరవాత "మరి ఇప్పు డేం చేద్దాం?" అన్నాను.

"ఏం చెయ్యొద్దు. హాయిగా కూచో. తోచకపోతే గొప్ప మ్యూజియం వుంది-అది చూడు. సాయంత్రం పార్కులకు పో."

"నువ్వా?"

"నాకు బోలెడు పనులు. కనపడ్డప్పుడు కనపడతాను. నే నుంటే వీళ్ళచేత చారూ అవీ కాయిస్తాను. నేను లేక, ఇక్కడ తిండి సయించకపోతే, పక్క సందులో అరవ హోటలు వుంది. అక్కడ భోంచెయ్యి.

"అదంతా సరేలే. మనం వొచ్చిన పని...."

"నేను చూస్తాగా."

పదిరోజులు అయింది. కోసలరావు కనపట్టం లేదు. నేను లేచేప్పటికే వెళ్ళిపోతాడు. కొన్ని రాత్రులు రానే రాడు. పది మందితో కలసి హడావిడిగా వొస్తాడు. చూ స్తుండగా ఏదో భాషలో మాట్లాడుకుంటూ వెళ్ళిపోతాడు. అప్పుడప్పు "డబ్బు వుందా? ఏమన్నా కావాలా?" అని కేకేసి పోతాడు, తన డబ్బు నా కిస్తున్నట్టు. మొదలే చెప్పాడు-ఓ వెయ్యి రూపాయలు తీసుకురమ్మని.

ఓ రాత్రి ఒంటి గంటదాకా మేలుకుని కూచున్నాను అతని కోసం. వొచ్చి నన్ను చూసి, "ఇంకా మేలుకుని వున్నావేం?" అంటో తన గదిలోకి పోతున్నాడు. నేను అతన్ని ఆపి "ఇం కెన్నాళ్లు?" అన్నాను.

కొంచెం ఆలోచించి. "అవును. ఏదో వ్యవహారం వుంది కదూ! కనుక్కుంటాను. నాలుగైదు రోజుల్లో తీరిక దొరుకుతుంది. మాట్లాడతాను" అంటూనే వెళ్ళి గురక కొడుతున్నాడు.

అతని హడావిడి చూస్తే, ఇన్నాళ్ళూ ఆ ప్రయత్నమంతా నా విషయమే అనుకున్నాను. ఒకచే టెలిఫోన్లలో మాట్లాడడం, ఎవరినో కార్లలో తీసుకురావడం ఆదీను. టెలిగ్రాం ఇచ్చి మా అమ్మాయిని రప్పించడమే తరవాయి అనుకుంటున్నాను. నాలుగైదు రోజుల్లో ఇంకా ఏదో మాట్లాడతాట్ట!"

మూడో రోజు రాత్రే మంచి నిద్రలో ఉన్న నన్ను లేవ కొట్టాడు.

"నేను అనుకున్నంతా అయ్యింది" అన్నాడు నిరాశతో.

"ఏమిటి?"

"ఆ సవితకీ నీ అల్లుడుకీ మధ్య ఏం లేదు" అన్నాడు దిగులుతో.

'ఇదా నువ్వు కనుక్కున్నది ఇంతదూరం వొచ్చి, పైగా నా డబ్బంతా ఖర్చుచేసి....' అనుకున్నాను మనసులో.

"డబ్బైపోయింది" అన్నాడు.

"ఏమిటి, వెయ్యరూపాయిలూనా?"

"కాక? పైరియ్యి రేపు, ఇంకో వెయ్యి పంపమని. డబ్బు రాగానే రెండు రోజుల్లో వెళ్ళిపోదాం! నేను వొచ్చిన బిజినెస్ అయిపోయింది."

"నువ్వు వొచ్చిన పనేమిటి? నాదేగా!"

"నీదా? నా కెన్ని పనులు! నీది చాలా చిన్న వ్యవహారం."

"సరే. ఇప్పు డేమిటి ఇంతకీ? వాళ్ళ మధ్య ఏం లేకపోతే ఇంక గొడ వెందుకు?"

"ఇది సాధారణ వ్యవహారం కాదోయ్. దీని పరిహారం పై కలాజికల్‌గా జరగాలి. వాళ్ళిద్దర్నీ. తంవా మనుకున్నాను. లాభం లేదు. వాళ్ళిద్దరి మధ్యా ఏం లేదు."

"లేకపోవడ మేమిటి? నాన్‌సెన్స్."

"లేకపోవడమేం? బోలెడు వుంది!"

"మరి!"

"అంటే పడకలు లేవు. అదే వొచ్చిన ఖర్మం."

"ఏమిటో మాట్లాడుతున్నావు."

"విను. ఆడదానికీ, మొగవాడికీ వుత్త స్నేహ ముండి, అన్ని వీల్లూ వుండి, పడకలు లేకపోతే; అది చాలా అసహజం. అందువల్ల అపాయకరం. ఎందుకు పడుకోరు? అది చెప్పు."

"అవును. ఎందుకు పడుకోరు? పరువు నష్టమేమో!"

"అదికాదు ఇక్కడ. ఎవరికీ ఏమీ తెలీకుండా సాగించవొచ్చు. పైగా వాళ్ళిద్దరికీ సంబంధం లేదని ఎవరూ అనుకోడంలేదు. ఇంకేం?"

"పిల్లల భయమూ లేదు...." అన్నా.

"అవును. ఆమెకి అన్నీ తెలుసు. అదీగాక ఆమెకు పిల్లలేమిటి? ప్రజాపతికూడా, చివరికి—బాలనాగమ్మలో డాక్టర్ గోవిందరాజులు కూడా-ఆమెకు ఓ పిల్లనీ ఇవ్వలేదు. విను. ఇట్లా వాళ్ళు విడిగా వుండడం చాలా ఘోరం. కలుసుకుంటే కళకు అపరాధంట, ఇద్దరికీ ఒకరిమీద ఒకరికి అపరిమితమైన కాంక్ష. కాని కళకోసం తీర్చుకోరు. ఆ మత్తులో పడ్డవాళ్ళని బయటికి లాగడం ఎవరితరమూ కాదు.

ఇంక రెండేళ్ళపోతే అసలు ఏ భార్యా ఉపయోగం వుండదు. తర్వలోనే రక్షించాలి అతన్ని-నీ కోసం....అంటే నీ కూతురికోసం. అని గుర్తుపెడుతున్నాడు ఓ నిమిషంలో.

మర్నాడు పగలంతా ఎక్కడెక్కడో తిరిగి, డబ్బు కోసం

టెలిగ్రాం యిచ్చి, 'ఈ కబుర్లు చెప్పడానికా నన్నింత దూరం ఇతను తీసుకువచ్చి ఖర్చు చేయించాడు' అని కోసల రావుని తిట్టుకుంటో, టెలిగ్రాం రాగానే ఆ డబ్బు అతని చేతి కివ్వకూడదని నిశ్చయించు కుని నిద్రపోబోతో వుండగా కోసలరావు వొచ్చాడు.

"అప్పుడే ఏం నిద్ర?" అనినన్ను తనతో ఓ పెద్ద హోటలుకి లాకెళ్ళాడు. దాని దర్జా చూస్తేనే చాలా డబ్బు ఖర్చయ్యేట్టుంది ఆ రాత్రి.

"నా దగ్గిర డబ్బు లేదు. నీ దగ్గిర వుందా?" అన్నాను.

"రావోయ్" అని లోపలికి లాక్కెళ్ళాడు.

అక్కడ తోటలో ఓ బల్లముందు కూచున్నాము. ఇంద్రలోకం మల్లే వుంది. తినడానికి ఏవేవో అర్థంగాని పేర్లతో ఆర్డర్లిచ్చాడు.

"చూడు-వాళ్ళిద్దరూ పవిత్రతలో వున్నారు. ఆ పని అపవిత్రం వాళ్ళ మనసుల్లో...... ...."

అని ప్రారంభించాడో లేదో, ఇంతలో దూరంగా ఓ యూరోపియన్ అమ్మాయి కనపడితే ఆమెని కేకేసి ఆపి లేచి వెళ్ళిపోయినాడు నా వంక చూడకుండా. బట్లరు ఏ వేపిటో తెచ్చాడు. కాని అవి తిన వచ్చో లేదో. వాటిల్లో ఏం వేసి తయారు చేశారో తెలీక కూచున్నాను. దూరంగా ఓ బల్ల దగ్గిర ఆ అమ్మాయితో సరాగా లాడుతున్నాడు కోసలరావు. ఇందుకా నన్ను తీసుకొచ్చింది ఇక్కడికి? ఏదో పాఠం చెపుతున్నట్లు మాట లనిపించి నవ్వుతున్నాడు ఆమెతో. కొంత సేపయింతరువాత ఇద్దరూ నా బల్ల దగ్గిరికి వొచ్చారు. ఆ ఫలహారాల్లో కొన్ని ఏరి, 'ఇది నువ్వు తినవొచ్చు, తిను' మని తక్కినవి వాళ్ళు తినేశారు. వాళ్ళిద్దరూ విస్కీ తాగింతరవాత, "పద పోదాం" అన్నాడు.

"దీ న్నెందుకు లాక్కొచ్చావు?"

"నీ పని మీదనే."

ఇదంతా నా పనే!

బిల్లు పాతికరూపాయలు నా డబ్బే గావును-ఇచ్చాడు.

ముగ్గురం టెలిఫోను బూత్ దగ్గిరికి వెళ్లాం. ఆ అమ్మాయికి ఏదో నంబరు చెప్పాడు.

పన్నెండు కొడుతోంది అప్పటికి. ఎవరో పలికారు ఆ అమ్మాయికి.

"చాలా అవసరం. నువ్వోమాటు రావాలి వెంటనే" అని చెప్పి, టెలిఫోను కింద పెట్టేసింది.

ఆ అమ్మాయికో పది రూపాయాలు-నావి - యిచ్చాడు. వొచ్చేశాం.

హోటల్నుంచి బయటికి వెళ్ళి ఏదో డాన్సు చూపి ఇంటికి పోయి పడుకున్నాము.

మర్నాడు నాడబ్బు వొచ్చింది. ఆ డబ్బు అడిగి తీసుకున్నాడు కోసలరావు. ఎందు కిచ్చా వంటే-అంతే మరి!

రెండు రోజులు ఆ డబ్బు ఖర్చు చేస్తో తిరిగాడు. మూడో రోజున "పక్కచుట్టుకో-పోతున్నాం" అన్నాడు.

"ఎక్కడికి?"

"ఎక్కడి కేమిటి? ఇంటికి. కలకత్తా బాగా మరిగావే! ఇంక నీకు ఇల్లూ, వెళ్లాం అక్కర్లేవ ఏమిటి?" అన్నాడు.

"వొచ్చిన పని?"

"నా కిక్కడ ఇంకేం పని లేదు."

"మరి నా పని?"

"వొచ్చిన పని అయింది గనుకనే పోతున్నాం."

"ఏమయింది?"

"ఏదో ప్రస్తుతం అయింది. తక్కినది ఇంకోసారి చూసుకోవచ్చు" అన్నాడు.

రైలెక్కాం మొత్తానికి.

రైల్లో మళ్ళీ ఫస్టుక్లాసులోనే. రెండు వేలరూపాయలు క్షవరం.

ఇల్లు చేరుకున్నాము.

ఏం చెప్పను నా భార్యకి!

పదిహేను రోజులు పోయి, రెండు వేలు ఖర్చు చేసుకు వొచ్చాను. కాని అది నోరెత్తితే 'నువ్వేకదా, పంపించింది!' అని బాగా తిడదా మనుకున్నాను.

ఇంటికి వెళ్ళగానే మరునాడు పొద్దున్న—

"ఇవిగో, నీ రెండు వేల రూపాయలూ! అని కోనలరావు రెండు కాయితాలు నావేపు గిరాటేశాడు. ఏమిటీ వేళాకోళం అని చూస్తే నిజంగా అవి రెండు వెయ్యి రూపాయల నోట్లు!

"ఇదేమిటి?"

"నీ అదృష్టం. మొదటి నీ వెయ్యీ పోయినాయి స్పెక్యులేషన్‌లో. రెండో వెయ్యికి ఓ లక్ష వొచ్చాయి," అని ఆ నోట్లకట్టని నా మొహాన అడించాడు.

నాకు ధైర్యంలేదు కాని, నా భార్య పట్టుకుంది అతన్ని. ఏం చేసుకొచ్చారని. ఓ వారంలో చెపుతా నన్నాడు. అన్నట్టే వారానికల్లా పేపర్లో ఫోటోలతో సహా, సుప్రసిద్ధ నర్తకి సవితాదేవికీ, సుప్రసిద్ధ చిత్రకారుడు గోవర్ధన్‌కి పెళ్ళి జరిగిందని పడ్డది.

ఏం మాట్లాడ్డం?

"సరిగా ఎట్లాకొడితే, అట్లాపడాలి. చూశారా, నా ప్రజ్ఞ!" అన్నాడు.

"వాళ్ళిద్దరికీ పెండ్లి అయితే ఇంకేం ఆశవుంది" అంది నా భార్య.

"నేను సైకలాజికల్‌గా వెళ్లాలి అన్నానా? అసలు ఒక ఆడదంటో అతనికి అవసరం కలిగిస్తే ఇంకో ఆడదానిమీద కలిగించ వొచ్చు. అదీ సంగతి. ఆ కళామందిరంలో వాళ్ళు బ్రహ్మచారిణులు. మీ అల్లుడిమీదే ఆమెకు మనసు. కాని శరీర సంపర్కం కళకి అపరాధం. తెలిసిందా? ఇతనికి ఆమెకి హారతులు ఇవ్వడం, ఆమెని పువ్వుతో అలంకరించడం పని. అంతే! తక్కిందీ వీలులేదు. అట్లా ఒక స్త్రీ దేవతై, ఆ దేవతని స్త్రీగా ఉపయోగించడానికి వీలులేని

మొగాడికి తర్వాత పిచెక్కుతుంది. కాగా ఎందుకు పనికిరాడు. ఆమె అన్నట్టు కళకే అంకిత మవుతాడు."

"మరి ఆమెమీద అంత ప్రేమ కదా అతనికి?"

"ఎన్నాళ్ళు? అట్లా ఆరాధించినన్నాళ్లే. ఏం పరవాలేదు. అంతే కాదు. మామూలు ఆడవాళ్ళతో సంసారం చెయ్యవొచ్చు. వాళ్ళకి పిల్లల్ని కనవొచ్చు. కాని ఈ చదువులకీ, మేధస్సులకీ, కళలకీ అంకితమైన వాళ్ళతో ఓ గంట పగలుగాని, రాత్రిగాని స్థిరంగా సంసారం చెయ్యలేరు. చూడండి. ఆమె కెంత స్వతంత్ర గర్వ మనుకున్నారు!"

"మరి ఈ పెళ్ళి ఎట్లా జరిగింది?"

"ఏం లేదు, ఆమె మందిరపు అజమాయిషీదారుతో స్నేహం చేసుకున్నాను. గోవర్ధన్ నాకు తెలుసు. ఓ సాయంత్రం అతన్ని కలుసుకుని పని వుంది పదింటికే రమ్మన్నాను. వొచ్చాడు.

'అవసరంగా ఈ పుస్తకంమీద రెవ్యూ కావాలి, నా కోసం తెల్లారే లోపల రెండు ముక్కలు రాసిపెట్ట మని, కాయితం చుట్టి చలం మైదానం ఇచ్చి, అతన్ని ఇంటి దగ్గర వొదిలి వొచ్చాను. చదవడం ప్రారంభం చేయించి.

చలం పుస్తకా లంటే నాకు అసహ్యం. ఎందుకంటే కాయితాలు పక్కదుప్పట్లనుకుంటాడు అతను. కాని ఏ పనికి మాలిన వస్తువుకీ సమయాన్నిబట్టి ఓ ఉపయోగమంటో కలుగుతో వుంటుంది, నాకు తెలుసు. ఆ 'మైదానం' మధ్యకి పోయినాడా ఎవడన్నా అర్ధరాత్రి, వాడికి ఇంక ఏ మన్మథ క్రియలూ అవసరం వుండవు. మంచం చుట్టూ చీకట్లన్నీ స్త్రీ రూపాలు ధరిస్తాయి. అంటే మనవాణ్ణి సరైన మనస్థితిలో వుంచా నన్నమాట. తరవాత ఆ హోటలుకి వెంటనే రమ్మని సవిత పేర టెలిఫోను చేయించానా? ఏ ఉపద్రవం వొచ్చిందోనని పరిగెత్తి వుంటాడు. సవిత గది హాలులోకి తెరుచు కుంటుంది. ఆ హాలు బయట గొళ్ళెం వేయమని అజమాయిషీ దారుతో ముందే చెప్పి

వుంచాను, ఓ వందరూపాయలు లంచం పెట్టి. ఇంక ఆ రాత్రి ఏం జరిగి వుంటుందో 'మైదానం'తో మత్తెక్కి తెగబడ్డ మీ అల్లుడి ముందు సవితాదేవి మాత్రం కళని అడ్డం పెట్టగలదా? యోచించు కోండి, పర్యవసానం పెళ్ళి!"

"మరి ఆమెకి ఇదివరకే పెళ్ళి జరిగిం దన్నారుగా?"

"కాని ఆ భర్త ఏమైనాడో తెలీదు. అందుకనే ఈ పెళ్ళి చెల్లనూ చెల్లదు. చెల్లినా ఆ సవితాదేవి ఏ భర్తనీ భరించలేదు. ఇంక నేను చెయ్యవలసింది ఏమీలే" దంటూ రైట్ లెక్కాడు కోసలరావు.

రెండు నెలలలో గోవర్ధన్ మాయింటికి వొచ్చాడు, ఒంటరిగా. మా అమ్మాయికి ఇప్పుడు ఇద్దరు మొగపిల్లలు.

ఈ సమయంలో కోసలరావే వుంచేనా!

———